

I HELA FOLKETS INTRESSE - Centerns valprogram 1992 -1994

Alla människors lika värde och rättigheter är grunden för centerns politik.

Humanism och ekologi är förenade i centerideologin, ekohumanismen.

Ekohumanism innebär en helhetssyn på människan och miljön.

Under valperioden 1992 - 94 står Sverige inför flera viktiga vägval. Det handlar om hur Sverige ska moderniseras och utvecklas, hur miljöansvar ska förenas med stabil och långsiktig ekonomisk utveckling och om hur välfärden ska fördelas rättvist mellan människor och mellan regioner.

Vägvalen gäller också de för vårt land centrala frågorna om Europas framtid, bl a förhandlingarna om medlemskap i EG och Sveriges internationella roll.

Vårt land ska delta aktivt i det internationella samarbetet för fred, mänskliga rättigheter, god miljö samt ekonomisk och social utveckling. Riksdagsbeslutet om ansökan om medlemskap i EG med bibehållen neutralitetspolitik ska fullföljas genom förhandlingar. I dessa måste stor vikt tillmätas Sveriges framtida möjligheter till konkurrens på lika villkor, regional utveckling, miljöhänsyn och social trygghet.

Den nya valperioden startar i ett läge med vikande konjunktur, stigande arbetslöshet och ett växande underskott i statsbudgeten. Problemen är till stor del en följd av den socialdemokratiska regeringens oförmåga att åstadkomma en lugn prisutveckling och ekonomisk balans.

Obalanserna i den svenska ekonomin riskerar leda till ökade klyftor mellan landsdelar och mellan människor. De äventyrar också en hög ambition inom miljöområdet.

Sverige behöver en ny regering. Centern är beredd att ta ansvar, i och utanför regeringsställning. Vi är beredda till samarbete med andra partier. Målet är en icke-socialistisk majoritet i riksdagen 1991 och en därpå grundad regering.

Det är vår uppfattning att en regering med tyngdpunkt i det sakpolitiska mittfältet har bäst förutsättningar att leda Sverige på 90-talet. Regeringen måste föra en politik i hela folkets intresse.

Genom ett starkt centerparti i riksdag, kommuner och landsting i 1991 års val skapas förutsättningar för en politik som tillvaratar hela landets produktionsförmåga och möjliggör en miljöansvarig och uthållig ekonomisk utveckling.

Offensiva satsningar måste göras för att modernisera Sverige genom upprustning av järnvägarna, vägarna, förbättrad skola och yrkesutbildning och en kvalitativ utbyggnad av högskolorna. Produktion av tjänster med högt kunskapsinnehåll ska stimuleras i hela landet.

Ett centralt mål är att förena stabilt penningvärde med full sysselsättning.

Arbetslöshet får aldrig användas som ett medel i den ekonomiska politiken. En stram ekonomisk politik ska även syfta till balans i utrikesaffärerna, rättvis fördelning och god miljö. Skattetrycket ska sänkas och den offentliga verksamheten decentraliseras och reformeras.

Beslutet om det inflationsdrivande räntelånesystemet ska rivas upp och ersättas med en ny och förenklad bostadsfinansiering med enhetlig grundsubvention för

bostäder med normal standard.

Alla människor ska garanteras ekonomisk och social grundtrygghet och tillgång till god omsorg och vård på lika villkor. Familjepolitiken måste reformeras genom en stärkt ställning för barnfamiljerna. Pensionärernas grundtrygghet ska förstärkas. Åldringsvård och hälso- och sjukvård ska förbättras och vårdgarantier införas.

Flyktingpolitiken ska vara generös och solidarisk. Handläggningstiderna för asylsökande måste kortas och de som väntar på besked ska ha rätt att arbeta och studera. Flyktingbarnens situation ska ägnas speciell uppmärksamhet. Bristerna i skattereformens finansiering leder till inflation, ökade välfärdsklyftor mellan människor och hämmar näringslivet, bl a nyföretagandet och turistnäringen. En omprövning av skattereformens finansiering är nödvändig. Ekonomi och ekologi ska stå i samklang med varandra. Flödande och förnybara energikällor som bioenergi, sol och vind måste användas i stor skala för att möjliggöra avvecklingen av kärnkraft och en minskad användning av fossila bränslen som kol och olja. För att stimulera en effektiv energianvändning bör kostnaderna för miljösadlig energi höjas. Energibeskattningen miljöanpassas, hushållningen stimuleras.

De orörda norrlandsälvarna ska i lag garanteras skydd mot exploatering. Det öppna odlingslandskapet, som ger Sverige dess unika miljö ska bibehållas. Naturens egen förnybara råvaruproduktion måste öka. Det gäller framförallt råvaror till energi-, fiber- och kemiindustri från jordbruk och skogsbruk. Den åkerareal som inte behövs för livsmedelsproduktion ska användas för detta ändamål.

Jord- och skogsbruk är basen i landsbygdens näringsliv och har stor betydelse för landets ekonomi. Det ska bedrivas så att åker och övrig mark används inom de gränser som bestäms av hänsynen till natur och miljö.

Valfriheten måste öka genom decentralisering och reformering av den offentliga verksamheten. Inflytande, delaktighet och självtillit för den enskilda människan i den lokala miljön är förutsättningar för ett verkligt demokratiskt samhälle.

Människor måste själva kunna påverka nära frågor som bostad och bostadsområde, lokal service, vård, omsorg samt arbetsmiljö.

Kulturlivet ska vara fritt och oberoende. För att ytterligare stärka kulturen bör en tiondel av statens intäkter från spel och lotteriverksamhet föras till en kultur- och folkrörelsefond.

Centern värnar den öppna folkkyrkan. För att garantera denna ska det nuvarande sambandet mellan stat och kyrka bibehållas. De fria samfundet ska ges goda möjligheter att verka.

Under den kommande valperioden är det nödvändigt att o Modernisera Sverige

Sveriges järnvägar, vägar, högre utbildning och forskning behöver moderniseras och förstärkas. Genom kraftfulla investeringar i snabb person- och godstrafik förbättras den miljövänliga järnvägens standard och konkurrensmöjligheter.

Vägnätet måste genomgå en betydande upprustning och länsvägarnas grus bytas mot fast beläggning. Härigenom förbättras

inte minst det regionala trafiksystemets kvalitet.

Högskolan ska byggas ut och kvaliteten förstärkas med fasta forskningsresurser vid de mindre högskolorna. Under nittioalet bör flera nya universitet inrättas i Sverige.

Centern vill byta passivt statligt ägande mot aktiva investeringar i förbättrad infrastruktur med närmare 10 miljarder kr per år. Det ger Sverige en bättre miljö, ökad sysselsättning, konkurrenskraft och ekonomisk tillväxt. Statliga företag bör säljas till allmänheten för att finansiera de ökade investeringarna i järnvägar, vägar och i den högre utbildningen i varje län. De kollektiva löntagarfonderna ska avvecklas.

o Förbättra miljön

Odlingslandskapet som ger Sverige dess unika miljö ska bibehållas. Utöver till livsmedelsproduktion ska åkermarken användas för odling av

energi- och industriråvaror. Det bevarar det öppna landskap som kännetecknar Sveriges miljö och ger grund för ett miljöansvarigt energisystem.

Under valperioden ska övergång till miljövänligare motorer och bränslen, bl a etanol, i tätortsbussar, bilar och övriga transportfordon inledas. Inriktningen är att nya bilar efter år 2000 ska ha biobaserade bränslen.

Sverige behöver en regering som deltar aktivt och pådrivande i det internationella och regionala miljöarbetet för ett större globalt miljöansvar, minskade utsläpp av luftföroreningar och föroreningar i havsmiljön, inte minst i vårt eget närområde. Sveriges trovärdighet i det internationella miljöarbetet beror till stor del på hur vi löser och förebygger våra egna miljöproblem.

Koldioxidavgift ska införas på fossilbaserad elproduktion.

Öresundsbron innebär ett hot mot hela Östersjöns miljö. Trafiken ökar dessutom luftföroreningarna. Bron bör inte byggas. Centern vill utreda ett tunnelalternativ noga och förordar dessutom en solfjäder av färjeförbindelser mellan Sverige och Övriga Europa.

Arbetslivsfonden ska utnyttjas för aktiv rehabilitering och förbättrad arbetsmiljö.

Etiska regler måste utvecklas inom flertalet miljöområden. Möjligheter till patent på liv eller mänskliga arvsanlag avvisas.

o Förbättra näringslivets villkor

De mindre och medelstora företagen får en växande betydelse för sysselsättning och ekonomisk utveckling. Småföretagen bör frikopplas från en del av det omfattande regelverk som i huvudsak är anpassat till de stora företagen och arbetsplatserna. En motsvarighet till det lyckade frikommunförsöket bör därför genomföras för de mindre företagen.

Skatten på arbetande kapital i mindre och medelstora företag ska slopas. För att underlätta nyföretagandet bör kvittningsrätt mellan olika inkomstslag återinföras upp till en viss nivå.

En särskild redovisningsmetod ska införas för egenföretag och fåmansföretag som skiljer kapital- och arbetsinkomster åt. Skogsvårdsavgiften som i praktiken är en skatt på den växande skogen ska slopas. Arbetsgivaravgiften för egenföretagare slopas för första basbeloppet.

Turistnäringen är basnäring i stora delar av Sverige. Den har drabbats hårt av momshöjningen med ökad arbetslöshet och många konkurser som följd. Centern motsatte sig skatthöjningen. Nu måste den internationellt unikt höga momsens på turistnäringen omgående sänkas.

o Sänka skatten på nödvändig konsumtion

Momsen på mat, boende och persontransporter ska sänkas. Matmomsen ska sänkas den 1 januari 1992 till 60 % av ordinarie moms nivå, f.n. 13,64 %. Lägre skatt på nödvändig konsumtion ger en mera rättvis fördelning av välfärden.

o Införa vårdnadsersättning

Under valperioden ska vårdnadsersättning införas för att ge barnfamiljerna valfrihet. Centerns förslag innebär ett första steg med 18.000 kr 1992 till alla barn mellan 1 år och skolstarten. 1994 genomförs ett andra steg då vårdnadsersättningen höjs till 30.000 kr per barn och år.

o Höja grundpensionen

Pensionärerna ska inte behöva stå med mössan i hand. Centern föreslår en höjd grundpension genom samordning av folkpension, pensionstillskott, den lägre delen av ATP och de kommunala bostadstilläggen för pensionärer. Reformen ska börja genomföras under den kommande valperioden.

o Garantera vård och omsorg

Alla människor ska garanteras rätt till vård och omsorg på lika villkor. Vårdens organisation måste förnyas. Alternativen ska öka så att den som får vård har valmöjligheter och så långt möjligt kan påverka sin situation. Familjeläkarsystem införas.

Vårdgarantier ska införas. Köerna till olika behandlingar ska bort. Ålderdomshem ska finnas som ett alternativ i äldrevården. Handikappinsatserna ska förstärkas.

Genom reformering av sjukförsäkringssystemet kan nödvändiga resurser tillföras den egentliga vården utan att skattetrycket höjs.

o Bekämpa våldet

Alla har rätt att känna sig trygga både på gatorna och i sina hem. Kvinnomisshandel och annat våld är helt oacceptabelt. Våldsvärkare måste få kännbara straff. Det behövs mer forskning kring våld och misshandel. Kunskaperna om förebyggande av våld behöver spridas. Kvinnojourerna och brottsoffren ska ges ökat stöd.

Allas likhet inför lagen ska värnas. Rättssäkerheten och tryggheten

mot brott måste stärkas, rattfyllerilagstiftningen skärpas och ges en enhetlig tillämpning.

o Stärka demokratin

Demokratin bör stärkas på alla nivåer. Erfarenheterna av kommunindelningar och lokala organ i kommunerna är goda. Centern är positiv till ytterligare kommunindelningar för att stärka den lokala demokratin.

Länsparlament bör införas med sikte på att decentralisera statliga beslut, över bl a samhällsplaneringen, till länsnivån, I samband härmed kan även länsindelningen behöva ses över.

En nationell författningsutredning bör tillsättas med syfte att öka möjligheterna till personval, införa längre valperioder, skilda valdagar och att analysera de konstitutionella konsekvenserna även svensk EG-anslutning, samt behoven av en förstärkt parlamentarisk demokrati i EG.